

УДК 342.228:745:069.5:908(477.41-21)

ЗАЙКА Наталія,
старший науковий співробітник
Національного історико-етнографічного
заповідника «Переяслав»
(м. Переяслав, Україна)
muzvist@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6714-250X>

ДЕРЖАВНА СИМВОЛІКА В ЗІБРАННІ ТКАНИН ІЗ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ У ФОНДАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ»

У статті досліджується не чисельна, проте цінна колекція різнопланових тканин (рушників, фіранок) із фондового зібрання Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (далі – НІЕЗ «Переяслав»), що презентують Західне Поділля. Музейні предмети за технікою виконання: вишиті й датуються першою половиною ХХ ст.

Мета дослідження – аналіз колекції тканин, композиційні сюжети яких містять зображення державної символіки України та зберігаються у зібранні НІЕЗ «Переяслав»: прапору, герба та народнопоетичних символів українського народу.

Визначено, що основну частину таких виробів придбано на Тернопільщині; за технологією виготовлення представлено предмети декоративно-ужиткового мистецтва, вишиті технікою «хрестик». Загалом, для орнаментики характерне використання геометричних, рослинних мотивів та каліграфічних елементів в оздобленні виробів. Досліджено, що вони можуть бути як наближені до оригінальних зображень, так і стилізовані. Водночас з'ясовано, що на вишитих рушниках Західного Поділля децю більша кольорова гама порівняно з іншими регіонами, що суттєво збагачує його візуальне сприйняття.

Ключові слова: рушник, вишивка, орнаментальний мотив, державний символ, Тернопільщина.

STATE SYMBOLISM IN THE COLLECTION OF FABRICS FROM THE WESTERN PODILLA IN THE FOUNDATIONS OF THE NATIONAL HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC RESERVE «PEREYASLAV»

The article examines a small, but valuable collection of various fabrics (towels, curtains) from the stock collection of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereyaslav» (hereinafter – NHER «Pereyaslav»), presenting Western Podillia. Museum objects by execution technique: embroidered and date from the first half of the 20th century.

The aim is to analyze the collection of fabrics, the compositional plots of which contain images of the state symbols of Ukraine in the collection of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereyaslav»: the flag, coat of arms, and folk-poetic symbols of the Ukrainian people.

The main part of such products was purchased in Ternopil Region. It was determined that according to the manufacturing technology, decorative and applied art items embroidered with the «cross» technique are presented. In general, ornamentation is characterized by the use of geometric, plant motifs and calligraphic elements in the decoration of products. It has been studied that they can be both close to the original images and stylized. At the same time, it was found that the embroidered towels of Western Podillia have a slightly larger color range in comparison with other regions. This significantly enriches his visual perception.

Keywords: towel, embroidery, ornamental motif, state symbol, Ternopil region.

Свою Україну любіть,
За неї Господа моліть...
(Т. Шевченко)

Постановка проблеми. Сьогодні, у період повномасштабної війни з російськими окупантами, тема використання зображення державної символіки, зокрема в домашніх рушниках, є особливо актуальна. Адже художня культура завжди була самобутньою, являючись продуктом творчого генія народу та маючи власні зміст і форму. Кожна культура несе на собі відбиток історичної долі народу та національних особливостей. Осягнення творів мистецтва відбувається через глибокі знання історико-етнічного коріння нації. Кожна нація характеризується єдиним «семіотичним полем» [4, с. 10] – засобами художньої символіки, що забезпечує взаєморозуміння та взаємодію членів суспільства. Найважливішою ознакою культури особистості є національна

самосвідомість. Усвідомлення своєї приналежності до певної нації, генетичного зв'язку з іншими людьми, уявлення про своє походження, знання особливостей фольклору, одягу, традицій, звичаїв, обрядів та інших ознак народу є складовими етнічної культури, з якої зароджується національна культура. Найкращі представники нації втілюють у своїх творах національні народні традиції. «У творчих авторських концепціях акумулюються результати культурної творчості цілих художньо-історичних епох, що завжди мають універсальний, і водночас національний характер» [4, с. 12]. Розуміння національної культури в органічному зв'язку із всесвітньою культурою розкриває прогресивність культурного розвитку, шляхи інтеграції у світовий простір, усвідомлення національного у глибинах людського життя. «Адже мистецькі зразки специфічного національного творення закріплюються на мапі людства, стають надбаннями всесвітньої культури тільки в тому разі, коли вони оцінюються як національний внесок у міжнародний фонд, коли національні досягнення репрезентують непересічні духовні цінності світового значення» [5, с. 34].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз колекції тканин із Тернопільщини, що надійшли до фондів НІЕЗ «Переяслав» на початку ХХІ ст., частково присутній у статтях Л. Годліної та Н. Заїки. Зокрема, Л. Годліна, висвітлюючи фондову колекцію рушників із сюжетними композиціями, звернула увагу на один із предметів з зображенням державного символу тризуба – герба України [2]. Н. Заїкою відзначено, що збірка складається із 11 предметів, серед яких й інші вироби з композиційними сюжетами державної символіки, а також із «додаванням в орнаментальні композиції цитат із творів Т. Шевченка, патріотичних текстів» [3]. Водночас, повноцінно колекція тканин із Західного Поділля не опрацьовувалася, до наукового обігу не вводилися результати її вивчення.

Мета дослідження – аналіз колекції тканин, композиційні сюжети яких містять зображення державної символіки України та зберігаються у зібранні НІЕЗ «Переяслав»: прапору, герба та народнопоетичних символів українського народу. Основним із завдань статті є формування національної свідомості суспільства; виховання патріотизму, поваги до державних символів. Важливим також є продовження введення матеріалів фондової колекції Заповідника до наукового обігу.

Виклад основного матеріалу. Рушники з держаною символікою у колекції НІЕЗ «Переяслав» складають значну частку. Вони належать до групи народних рушників із сюжетними композиціями. Наукові співробітники Заповідника Л. Годліна та Л. Гладун, проаналізувавши збірку народних рушників, композиції яких містять певний сюжет, виділили кілька груп: елементи народної картини, жанрові побутові сцени; елементи іконографії; фітоморфні, орнітоморфні, зооморфні, антропоморфні зображення у поєднанні з написами (текстами дидактичного змісту, приказками, цитатами) та вензелі; зображення державної символіки [2, с. 67-77]. Дослідниці зазначають, що друга половина ХХ ст. приносить у народну культуру рушники з орнаментами, до яких вплетені державні символи. У 60-70-х рр. ХХ ст. – це елементи радянської символіки, проте в народній вишивці остання великою популярністю не користувалася [2, с. 70]. Водночас державна символіка незалежної України була поширена у вишиванках західноукраїнських майстринь, з'явившись в орнаментиці цих рушників ще у середині ХХ ст. Частіше всього, у таких композиціях до візерунків додавали цитати із творів Т. Шевченка. На теренах Східної України подібні орнаментальні мотиви відсутні [2, с. 67-77].

Наразі в колекції НІЕЗ «Переяслав» зберігається 11 предметів, що містять в орнаментальній композиції державну символіку. Основні надходження до фондів Заповідника таких виробів пов'язані з науковим комплектуванням

тематичної колекції, датуються 2000-ми рр. та відображені в матеріалах фондової документації (інвентарні книги № 1–19, фондова група зберігання «Тканини»). Найчисельніша група – це рушники, композиційні сюжети яких містять зображення державної символіки із західних областей України. Ці предмети були передані Заповіднику Б. М. Войцехівським у 2004–2005 рр.

Борис Михайлович Войцехівський – держаний радник юстиції 3 класу (генерал) у відставці – народився 5 квітня 1935 року в с. Вільшка Брусилівського району Київської (тепер Житомирської) області. Все трудове і творче життя Бориса Михайловича тісно пов'язане з Переяславським краєм, керівними інститутами району, відомими людьми й простими трудівниками – вчителями, музейниками, селянами. Найперше дружнє знайомство склалося із директором Переяслав-Хмельницького історичного музею (наразі – НІЕЗ «Переяслав») Михайлом Івановичем Сікорським (1923-2011 рр.), яке закріпилося подальшою спільною культурною працею. У 1958-1959 рр. у них визрів задум створити у місті Музей Тараса Шевченка. З роками нагромаджувалися матеріали, розроблялася експозиція, і в 2004 р. Б. Войцехівський очолив комітет з організації Музею «Заповіт» Тараса Шевченка. Наполеглива праця завершилася урочистим відкриттям Музею «Заповіту» 18 квітня 2008 р., а його натхненник продовжував збирати й передавати до фондів Національного заповідника матеріали та експонати. Всього за період з 2004 р. ним передано згідно з актами понад 1,7 тисячі музейних предметів, серед яких безліч цінних раритетів, шевченкознавчих праць, у тому числі збірка рушників і тканин із західних областей України – сіл Тернопільщини [1, с. 158].

Колекція виробів із державною символікою надійшла у фонди Заповідника від Б. Войцехівського – голови комітету з організації музею «Заповіту» Т. Г. Шевченка.

Рушник (Т-11440), за формою та розташуванням орнаменту – «божник», – вишитий хрестиком жителькою села Лисичинці Підволочиського р-ну Тернопільської обл. Ольгою Семенівною Періг-Москалюк (1923 р. н.) у 1939 р. Центральну частину композиції займає «тризуб», над яким – маленький хрест, з боків у нижній частині – жовто-блакитний прапор. На рушнику з обох сторін вишиті слова Т. Шевченка «Борітеся – поборете!». Лиштва – листочок дубка та калинка, внизу «бовтики». Рушник має цікаву історію. «Після приєднання західноукраїнських земель до Української Радянської (Соціалістичної) Республіки господиня рушника заховала орнамент, скріпивши полотно так, щоб держаних символів не було видно. Розшили тканину лише в 1991 році, після проголошення незалежності України» [6; 2, с. 67-77].

У колекції маємо ще один виріб згаданої майстрині, проте вже іншої композиційної побудови та орнаменталізації. Рушник (Т-11423) вишитий вишневими та чорними нитками. Узор геометричний: широка смуга кривульки з «дамочками» та «павучками» з трикутниками, в центрі яких чотирипелюсткова стилізована квітка. Смуга обведена червоно-чорною лінією з «бовтиками». Знизу широка смуга мережки з «віконочок». Одна сторона та кінці рушника підрублені. Розміри: 183х29 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор: Періг-Москалюк Ольга Семенівна, 1923 р. н. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р. с. Лисичинці Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1939 р. Час і місце побутування: 1939 – поч. ХХІ ст. с. Лисичинці Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Рушник (Т-11421) вишитий чорними, синіми, зеленими, червоними, жовтогарячими, блакитними, вишневими нитками. Узор: геометричний – широка смуга – «оленячі голови», в середині них – багатораменні хрести, в яких вишиті гілочки. Навколо «оленячих голів» – «оленячі ріжки», із ромбами.

Внизу смуга, підведена червовим прутиком. Нижче – фрагмент основного узору. На одному кінці вишито напис «Боже Великий Єдиний», на іншому «Русь Україну Храни». З однієї сторони рушник підрублений «мережкою», кінці вручну. Розміри: 177х27 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. За легендою експоната, його виявлено у 2007 р. у с. Нове Село Підволочиського р-ну Тернопільської обл. Автор-виробник: Микиток Стефанія Микитівна, 1922 р. н. Створений у 1933 р. та побутував у майстрині з 30-х рр. XX до початку XXI ст.

Рушник (Т-11422) вишитий червоними, фіолетовими, вишневими, чорними, синіми, зеленими, жовтими, голубими нитками. Узор рослинний: верхня смуга – вивід ліній, пуп'янків та стилізованих квітів з листочками. Нижня смуга: вивід лілій з маленькими чотирипелюстковими квітами, листям та пуп'янками. На іншому кінці рушника такий же орнамент, але між двома смугами ще смужка: вивід маків, пуп'янків та листочків. З однієї сторони та кінці рушника підрублені «мережкою». Розміри: 190х30,5 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Згідно з легендою експоната, його виявлено у 2007 р. у с. Нове Село Підволочиського р-ну Тернопільської обл. Створений у 1934 р. Час і місце побутування: 30-ті рр. XX – початок XXI ст. у цьому ж селі. Майстриня-вишивальниця Польова Дарія Ярославівна.

Рушник (Т-11424) вишитий червоними, вишневими, чорними, зеленими, синіми, фіолетовими, рожевими, жовтими, світло-зеленими нитками. Узор рослинно-геометричний: смуга ромбів, у центрі яких восьмикутна «рожина» з червоною серединою та чорним хрестиком. У ромбі розміщено мотив «оленячі ріжки», внизу «бовтики». Над нею – смужка плахтового шва та овалів, що переплітаються. Над орнаментальною композицією тризуб у віночку, внизу – віночок з квітів та листя. На іншому кінці рушника смуга ромбів із «бовтиками»

внизу. Зверху смужка стилізованих квіточок, обведена подвійною чорною лінією. Над ними лінія плахтового шва та смужка овалів, що переплітаються. Вище – ініціали «С. І.», внизу яких віночок з квітів, пуп'янків та листочків. Рушник підрублений «мережкою». Розміри: 146x29 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Іванюк Стефанія Володимирівна. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Нове Село Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 50-ті рр. XX ст. Час і місце побутування: друга половина XX – початок XXI ст., с. Нове Село Підволочиського р-ну Тернопільської обл.

Рушник (Т-11425) вишитий чорними, вишневими, фіолетовими, синіми, жовтими, червоними нитками, технікою «хрестик». З одного кінця над узором вишиті ініціали «М. А.». Основний орнамент геометричний: широка смуга ромбів, у центрі яких чотирипелюсткова квітка з пуп'янками. Узор обведений «бовтиками» у вигляді хрестиків. Внизу та зверху – вузька смуга «сніжинок», обведених потрійною смужкою хрестиків. Кінці рушника й боки підрублені «мережкою». Розміри: 146x30 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Мориквас Анна Петрівна, 1905 р. н. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р. с. Шельпаки Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1935 р. Час і місце побутування: 1936 р. – початок XXI ст. с. Шельпаки Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Рушник (Т-11426) вишитий чорними, синіми, фіолетовими, зеленими, червоними, жовтими нитками, технікою «хрестик». Узор геометричний: кривулька з хрестиків зі стилізованими ліліями. Орнамент обведений подвійною чорною лінією, внизу «бовтики», зверху – сплукані ромби із мотивом «хрестики». Сторони й кінці рушника підрублені «мережкою». Розміри: 67x17.5. Матеріал: полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик.

Автор або виробник: Тарновська Ярослава Йосипівна, 1928 р. н. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Гнилички Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1927 р., Західне Поділля. Час і місце побутування: 1927 р. – початок ХХІ ст. с. Гнилички Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Рушник кілковий (Т-11427) вишитий чорними, червоними, зеленими, жовтими нитками. Узор геометричний: три чорні «мороки», з ромбами та хрестиком посередині, «мороки» чергуються з «жучками». Кінці й боки рушника підрублені «мережкою». Розміри: 86x17.5 см. Матеріал: лляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Тарновська Ярослава Йосипівна, 1928 р. н. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Гнилички Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1927 р., Західне Поділля. Час і місце побутування: 1927 р. – початок ХХІ ст. с. Гнилички Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Рушник кілковий (Т-11428), вишитий чорними, вишневими, зеленими, жовтими, синіми нитками. Узор рослинно-геометричний: смуга більших та менших «дамочок», що чергуються, внизу більші та менші «бовтики». Над основним орнаментом смужка великих і малих «жуків», які чергуються. Вище – герб Львова, внизу віночок з квітів, з пуп'янками, та листочків. Зверху напис «Боже Україну, спаси». На другому кінці рушника така ж смуга узору. З одної сторони рушник підрублений «лиштвою», закінчується торочками, зв'язаними по два. Розміри: 198x30 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Галічевська Марія Павлівна. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Лисичинці Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1921 р., Західне Поділля. Час і місце побутування: 1921 р. – початок ХХІ ст. с. Лисичинці Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Фіранка наддверна (Т-11429) вишита чорними, буряковими, зеленими, синіми, жовтими нитками. Зверху вишито напис: «Боже Великий Єдиний Нам Україну Храни». Узор рослинний: по боках і внизу суцільна «кривулька» з маків, листочків та пуп'янків. На боках і внизу фіранка, підрублена подвійною «лиштвою». У нижній частині, до рубця, прив'язані довгі торочки, які сплетені у виглядів ромбів. Розміри: 150х49 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Мовчан Ганна Олександрівна. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Боромля Тростянецький р-н, Сумська обл. Час і місце створення: перша половина ХХ ст., Західне Поділля. Час і місце побутування: перша половина ХХ – початок ХХІ ст. с. Боромля Тростянецький р-н Сумська обл.

Фіранка наддверна (ламбрекен) (Т-11430) вишита чорними, вишневими, жовтими, зеленими, синіми, фіолетовими, коричневими нитками. Узор рослинно-геометричний: у центрі «тризуб», по боках якого два короновані леви, внизу смужка з п'ятьма «бовтиками». Низ і боки: суцільний ламаний вивід сон-трави, листочків та пуп'янків. У нижніх кутах букетики з трьох дванадцяти-пелюсткових різноколірних квіток з пуп'янками та листочками. З трьох сторін фіранка підрублена «мережкою», внизу закінчується торочками. Розміри: 127х47 см. Матеріал: конопляне полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Мориквас Ольга Теодорівна. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Сухівці Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 40-і рр. ХХ ст., Західне Поділля. Час і місце побутування: перша половина ХХ – початок ХХІ ст. с. Сухівці Підволочиський р-н Тернопільська обл.

Завіска віконна (Т-11431) вишита різноколірними нитками. Узор рослинний: чотири букети з маків, стилізованих волошок, листочків та пуп'янків. Вгорі, по центру, віночок, по краях якого по дві «рожини». Внизу

напівкруглий виріз з «зубцями», обшитий плахтовим швом. До «зубців» пришиті китиці. Розміри: 56x42 см. Матеріал: полотно, нитки. Техніка: ручна вишивка, хрестик. Автор або виробник: Періг-Москалюк Ольга Семенівна, 1923 р. н. Час і місце виявлення; легенда експоната: 2007 р., с. Лисичинці Підволочиський р-н, Тернопільська обл. Час і місце створення: 1937 р., Західне Поділля. Час і місце побутування: 1937 р. – поч. ХХІ ст. с. Лисичинці Підволочиський р-н, Тернопільська обл. [6].

Аналіз орнаментальних мотивів, що розміщені на рушниках та інших тканинах із фондової колекції Заповідника, вказує на те, що в даному етнографічному районі поширеним був рослинний орнамент, наближений до натуралістичних квітів, листочків, а також стилізованих форм. Досить часто зустрічається поєднання рослинно-геометричних мотивів, у які введено каліграфічні елементи шитва або ж державні символи: тризуб, прапор. Проте більш вживаним є геометричний орнамент.

Порівняння орнаментики виробів етнографічних районів України: Середньої Наддніпрянщини, Полісся, Слобожанщини із предметами Західного Поділля, що зберігаються в колекції Заповідника, дає можливість констатувати, що для них також характерне використання геометричних, рослинних, антропоморфних та орнітоморфних мотивів. Вони можуть бути як наближені до оригінальних зображень, так і стилізовані. В окремих випадках на виробих присутній каліграфічний елемент, введений до орнаментики. Переважно це стосується рушників із сюжетною композицією. Щодо кольорової гами, то у виробих кінця ХІХ – початку ХХ ст. переважає двоколірне оздоблення чи то на домотканих, чи на мануфактурних «кролевецьких». Водночас на вишитих рушниках цього періоду дещо різноманітніша кольорова гама [3].

Висновки. Таким чином, на початку ХХІ ст. фондова колекція тканин Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» поповнилася

унікальними зразками вишитих тканин із Західного Поділля. Особливо цікавими виявилися музейні предмети, рушники й інші вироби декоративно-ужиткового мистецтва, на яких зафіксовані державні символи та символіка міст України. Окремої уваги заслуговують предмети із цитатами творів Т. Шевченка та загальновідомих пісень, свого часу заборонених радянською владою. Саме побутування таких виробів, інколи приховане від стороннього ока, але збережене, говорить про те, що українці ніколи не забували свої споконвічні державні символи. Вони вірили, що з часом їх можна буде вільно демонструвати й не боятися бути звинуваченим у націоналізмі.

Список використаних джерел та літератури

1. Войцехівський Б. Я роблю те, що може кожен: [ст., док., світлина] / вступ. слово та упорядкув. М. Г. Махінчука. Київ: Криниця, 2010. 208 с.
2. Годліна Л., Гладун Л. Народні рушники із сюжетними композиціями в зібранні Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». *PEREYASLAVICA: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / Збірник наукових статей*. 2009. Вип. 3 (5). С. 67–77.
3. Заїка Н. Рушники XIX–XX ст. в колекції Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: орнаментальні мотиви, композиція. *Історія науки і біографістика*. 2022. № 4. С. 204–220.
4. Рудницька Л. Українське мистецтво в полікультурному просторі. Київ: Еке об, 2000. 208 с.
5. Українська культура: історія і сучасність / За ред. С. О. Черепанової. Львів: Світ, 1994. 456 с.
6. Фонди Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Матеріали фондів книг інвентарної групи «Тканини» (№ 1–19).

References

1. Voitsekhivskyi, B. (2010). Ya robliu te, shcho mozhe kozhen: [st., dok., svitlyny] / vstup. slovo ta uporiadkuv. M. H. Makhinchuka [I do what everyone can do: [art., doc., photos] / introduction. word and arranged. M. G. Makhinchuk]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Hodlina, L., & Hladun, L. (2009). Narodni rushnyky iz siuzhetnymy kompozytsiiamy v zibranni Natsionalnoho istoryko-etnohrafichnoho zapovidnyka «Pereiaslav» [Folk towels with story compositions in the collection of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereyaslav»]. *PEREYASLAVICA: Naukovi zapysky Natsionalnoho istoryko-etnohrafichnoho zapovidnyka «Pereiaslav» / Zbirnyk*

naukovykh statei – PEREYASLAVICA: Scientific notes of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereiaslav» / Collection of scientific articles, issue 3 (5), pp. 67–77 [in Ukrainian].

3. Zaika, N. (2022). Rushnyky XIX–XX st. v kolektsii Natsionalnoho istoryko-etnohrafichnoho zapovidnyka «Pereiaslav»: ornamentalni motyvy, kompozytsiia. [Towels of the 19th–20th centuries. in the collection of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereiaslav»: ornamental motifs, composition]. *Istoriia nauky i biohrafistyka* – History of science and biography, no. 4, pp. 204–220 [in Ukrainian].

4. Rudnytska, L. (2000). Ukrainske mystetstvo v polikulturnomu prostori [Ukrainian art in a multicultural space]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Cherepanova, S. O. (Eds.). (1994). Ukrainska kultura: istoriia i suchasnist [Ukrainian culture: history and modernity]. Lviv [in Ukrainian].

6. Fondy Natsionalnoho istoryko-etnohrafichnoho zapovidnka «Pereiaslav». Materialy fondovykh knykh inventarnoi hrupy «Tkanyny» (№ 1–19) [Funds of the National Historical and Ethnographic Reserve «Pereiaslav». Materials of stock books of the inventory group «Textiles» (No. 1–19)] [in Ukrainian].

Рецензенти:

І. О. Демуз, д. і. н., проф.;

Н. Б. Щebetюк, д. і. н.

Надійшла до редакції: 13.05.2023 р.